

Formuesskatten virker diskriminerende og veksthemmende i Norge

Det er mange gode grunner til å fjerne formuesskatten i Norge. Et av de viktigste argumentene er at formuesskatten er diskriminerende overfor norske aksjonærer, siden utenlandske aksjonærer slipper unna formuesskatt. Det betyr at norske aksjonærer i praksis må betale mer i selskapskatt enn det utenlandske aksjonærer må.

Artikkelen er forfattet av:

Førsteamanuensis
Terje Heskestad
Universitetet i Agder
Han er siviløkonom og har doktorgrad i finansregnskap. I tillegg til stillingen som førsteamanuensis ved Universitetet i Agder har han bistillinger i Deloitte og ved Norges Handelshøyskole.

Statsautorisert revisor
Roar Skuland
Daglig leder av Deloitte Sørlandet

At formuesskatten må ses som et tillegg til skatten på norske aksjeselskaper, er et poeng som ikke har kommet godt nok frem i debatten om formuesskatt. Dette vil bli illustrert med et enkelt eksempel. Formuesskatten bidrar også til flere andre uheldige sideeffekter som ikke kan ignoreres.

Høyere skatt for nordmenn enn for utlendinger som investerer i Norge

Internasjonalt er det ikke vanlig med formuesskatt. Sammen med Frankrike, Sveits og Spania er Norge det eneste landet i Europa som har formuesskatt. Økt offentlig gjeld og finansiell krise i mange land i Europa har imidlertid aktualisert debatten om innføring av formuesskatt. Det kan imidlertid være vanskelig å forstå at de samme argumentene kan være gjeldende for Norge, som har en sterk økonomi som følge av vårt «svarte» gull. Selv om oljepriisen i dag er sterkt redusert, vil det være mange gode grunner til å forvente en sterk

norsk økonomi i et langsiktig perspektiv. Danmark, Sverige og Tyskland er land som vi ofte sammenligner oss med. Det er interessant å notere at ingen av disse tre landene har formuesskatt. Poenget er at formuesskatten er diskriminerende, sett i lys av at norske investorer – i motsetning til utenlandske – må ta ut utbytte fra sine bedrifter for å dekke formuesskatten. I verste fall må norske investorer selge deler av sin aksjeportefølje for å kunne betjene formuesskatten. Man bør derimot stimulere norsk privat eierskap – ikke gjøre det stikk motsatte!

Det er mye som tyder på at skatten på norske aksjeselskaper er på vei ned. Scheel-utvalget, ledet av Hans Erik Scheel, som leverte sin rapport i desember 2014, har foreslått å sette ned selskapskatten på alminnelig inntekt til 20 prosent for både selskaper og personer. For 2016 er det i statsbudsjett for 2016 riktignok foreslått å kutte noe, dog ikke mer enn til 25 prosent. Dersom den blir senket ytterligere, er dette med på å bidra til internasjonal harmonisering. Imidlertid må dette ses i sammenheng med at formuesskatten i realiteten kommer i tillegg til selskapskatten. Dette poenget kan illustreres med et enkelt talleksempel fra en tenkt bedrift hvor de norske aksjonærene er i formuesskatteposisjon, og mer eller mindre er tvunget til å ta ut utbytte for å betjene formuesskatten (alternativet kan naturligvis være opptak av lån). Dette har den konsekvensen at selskapets egenkapital forringes, og muligheten til å skape sikre og lønnsomme arbeidsplasser i fremtiden begrenses.

Anta at et selskap har en egenkapital på 100 millioner kroner, som i all hovedsak er børsnoterte aksjer som i dag vurderes til virkelig verdi når skattepliktig formue beregnes. Etter skatt er det rimelig å kreve åtte prosent avkastning på investeringer i børsnoterte aksjer (før skatt tilsvarer dette omtrent 11 prosent). Dette gir oss følgende skatteberegning (med skattesatser for 2015):

		%-andel overskudd før skatt
Overskudd før skattekostnad	10 959 000	
Skattekostnad 27 %	2 958 930	27 %
Årsresultat ifølge regnskap	8 000 000	
Uttak som følge av formuesskatt	1 164 000	11 %
Rest overskudd før ev. utbytte	6 836 000	Dette gir en total på 55 % skatt
Utbytteskatt 27 %	1 846 000	17 %

Siden dette gir 100 millioner kroner som grunnlag for beregning av formuesskatten, vil selskapets aksjonærer måtte ta ut et utbytte på 850 000 (0,85 % MNOK 100) for å betjene selve formuesskatten. I tillegg er det nødvendig å ta ut 314 000 kroner ((850 000/0,73)*0,27) for å betjene skatten på utbyttet. Totalt er det altså nødvendig å tappe bedriften for 1 164 000 kroner for å betjene den årlige formuesskatten. Merk at

denne beregningen bygger på at vi ser bort fra skjermingsfradrag, dog er dette uvesentlig i denne sammenhengen. Dette innebærer at aksjonærene, i realiteten, sitter igjen med litt i overkant av 6,8 millioner kroner av et overskudd før skatt på nesten 11 millioner kroner. Dette tilsvarer en faktisk skattekostnad på 37,6 prosent (4 123 000 / 10 959 000). Dette viser at når man ser formuesskatten i sammenheng, som det er naturlig å gjøre for selskaper hvor aksjonærene er tvunget til å ta utbytte til å betjene den, vil skattetrykket for 2015 ikke være på 27 prosent, men betydelig høyere. Dersom verdien på selskapet holder seg, og avkastningen på investert kapital av en eller annen grunn blir lavere enn det vi har definert som «normal» avkastning i eksempelet vårt, vil konsekvensen være at det reelle skattetrykket øker.

Eksempelet bygger på en antakelse om investeringer i børsnoterte aksjer med 8 prosent avkastning etter skatt. For ikke-børsrelaterte investeringer, vil man typisk forvente at den reelle avkastningen ligger på et lavere nivå enn 8 prosent. Dette vil isolert sett medføre at skattetrykket øker ikke uvesentlig, sammenlignet med det vi har kommet frem til i eksempelet. Riktignok vurderes egenkapitalen til ikke-børsnoterte selskaper lavere enn virkelig verdi, slik at en lavere formuesverdi vil trekke ned den effektive skatten for aksjonærer som er bosatt i Norge. På den annen side påvirker dette ikke vårt hovedpoeng, som er at virksomheter med solid egenkapital og moderat lønnsomhet, typisk vil ha en ikke uvesentlig høyere skattebelastning enn det som til enhver tid er selskapskatten.

Videre må det også tilføyes at et og samme skatteobjekt, som for eksempel aksjer, skattes om og om igjen hvert år. Over tid vil dette gi en effekt som er vesentlig, og som den årlige tilsynelatende lave skattesatsen skjuler.

Dersom beskatningen av utbytte øker i fremtiden, slik som det øyensynlig ser ut til, vil dette også bidra til at det reelle skattetrykket øker for norske aksjonærer. Norge kan miste verdifull kompetanse og kapasitet for omstilling. Vedvarende «diskriminering» av norske investorer/kapitaleiere på grunn av høyere skatt enn for utlendinger, vil kunne føre til økt utflytting av kapitaleiere. Norske investorer har ofte mest fokus på Norge, og investerer derfor kompetanse og kapital i norske bedrifter. Formuesskatt vil derfor i fremti-

ULIK VURDERING: Ved beregningen av formuesskatten vurderes bankinnskudd og børsnoterte aksjer til markedsverdi, mens eiendommer vurderes under markedsverdi.

den kunne medføre redusert investering i Norge, noe vi slett ikke er tjent med.

Andre uheldige sideeffekter

Eiendelene som inngår i grunnlaget for beregningen av formuesskatten, verdsettes til dels svært ulikt. På den ene siden vurderes bankinnskudd og børsnoterte aksjer til markedsverdi, mens eiendommer vurderes under markedsverdi. Dette hemmer risikovillig kapital og børsnotering av aksjeselskaper, samt sparing i børsnoterte aksjer og lignende verdipapirer. Siden gjeld også vurderes til markedsverdi, vil dette gi insentiver til å vri norske investeringer fra arbeidsplasser over i fast eiendom. Hvis man samtidig finansierer dette med lån, vil dette gi en skattepliktig formue godt under markedsverdi. Har man en gjeld på omkring 50 til 70 prosent av eiendommens virkelige verdi, vil grunnlaget for formuesskatten typisk bli null. Problemet er at utformingen av skattesystemet er med på å vri investeringer over i fast eiendom fordi dette gir lav formuesskatt – mens man i stedet bør stimulere til at det investeres der hvor avkastningen er størst på lang sikt. Sett i lys av at Norge, som mange andre land, står overfor et behov for omstilling, er et slikt skattesystem også uheldig. Man bør åpenbart stimulere til at norske investorer investerer der avkastningen er størst. Dette gir også de mest trygge arbeidsplassene, slik at alle bør være tjent med at formuesskatten fjernes.

Ikke vesentlig

I motsetning til inntektsskatt, er formuesskatt en skatt på kapitalbeholdning til kommune og stat. Skatten gjelder personlige skattytere og visse typer upersonlige. Formuesskatten omfatter eiendeler som bankinnskudd, aksjer og eiendom. For personer var formuesskatten i 2014 på 1 prosent av skattepliktig formue ut over 1 million kroner. For inntektsåret 2015 er bunnfradraget for personer økt til 1,2 millioner kroner, og skatten er redusert til 0,85 prosent. Selv om bunnfradraget økes i 2016 til 1,4 millioner kroner, vil effekten av dette være beskjeden for de fleste, idet skatteprosenten kun er redusert til 0,8 prosent. I 2014 var inntektene fra formuesskatten på til sammen 14 milliarder kroner, hvilket bare tilsvarer ca. 1 prosent av de totale skatteinntektene i Norge. Som følge av redusert skattesats og økt bunnfradrag forventes det at inntektene fra formuesskatt reduseres til ca. 10 milliarder kroner i 2015. Formuesskatten er følgelig ikke vesentlig i forhold til statens totale skatteinntekter. Sett i lys av at norsk offentlig sektor har økt betydelig over tid, er det etter forfatternes mening flere muligheter til å kompensere dette inntektsbortfallet gjennom å ta ut effektivitetsgevinster fra offentlig sektor. Dette er naturligvis noe som bør gjøres uavhengig av diskusjonen om formuesskatt, men er likevel relevant, som følge av at mange synes å være av den oppfatning at andre skatter må økes hvis formuesskatten reduseres eller fjernes helt.